

Humanistic Perspective

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

YEAR 2 (February 2020)

VOLUME 2

ISSUE 1

PERIOD: Tri-annual

PUBLISHER: Fuat AYDOĞDU

FOUNDED: 2019

ISSN : 2687-4229

WEB

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hp>

e-MAIL

info@humanisticperspective.com

BİLGİLENDİRME / INFORMATION

Humanistic Perspective, başta psikolojik danışma ve rehberlik olmak üzere psikoloji, sosyoloji, eğitim bilimleri ve eğitim psikolojisi alanında özgün çalışmalara, güncel yaklaşımlara ve araştırmalara yer veren alanında güçlü bilimsel bir yaklaşımla hazırlanmış nitelikli çalışmalarını değerlendirmek üzere dört ayda bir (Şubat, Haziran ve Ekim) yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Humanistic Perspective Dergisi'nde yayımlanan tüm yazıların dil, bilim ve hukuki açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, ilk yayın hakları Humanistic Perspective'ye aittir. Yayımlanan yazılar eser sahibinin yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayımlayıp yayımlamamakta serbesttir.

Humanistic Perspective is an international peer-reviewed journal, appearing tri-annually (February, June and October), which publishes authentic articles, current approaches and researches in the field of psychology, sociology, educational sciences and psychology and especially psychological counseling and guidance. Its main aim is to access high quality studies prepared with a strong scientific approach. Authors assume the responsibility of the articles published in the Journal of Humanistic Perspective with regard to the style, content, scholarly value and legal aspects and grant the journal right of first publication. Published articles may not be duplicated, disseminated, or appropriated in whole or in part by others without the author's permission. The editorial board retains the sole right to decide whether or not publish the submitted materials.

Humanistic Perspective

Yayın Kurulu / Editorial Board

CİLT 2, SAYI 1 - ŞUBAT 2020

VOLUME 2, ISSUE 1 – FEBRUARY 2020

Şubat 2020 Sayısı Editörü

Fuat AYDOĞDU
Psikolojik Danışman

+90 507 942 03 94

Email: info@humanisticperspective.com

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hp>

<https://www.humanisticperspective.com>

UYARI 1 - Bu dergide yer alan makalelerdeki görüşler, bu görüşlerden doğabilecek hukuki ve cezai sorumluluklar, varsa yazım eksiklikleri ve hataları makale sahiplerine ait olup **HUMANISTIC PERSPECTIVE** dergisini bağlamaz.

UYARI 2 - Dergide yayımlanan eserlerin telif hakları yazarlarına aittir. Bu nedenle **HUMANISTIC PERSPECTIVE** eserini yayımladığı yazara ücret ödemez. Yazardan izin alınmadan eserin çoğaltılması, basılması veya ticari amaçlar için kullanılması yasaktır. Lütfen yazar ile iletişime geçmek için iletişim bilgilerinin yer aldığı eserin ilk sayfasına bakınız

HUMANISTIC PERSPECTIVE

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Atatürk Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

Marmara Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Doç. Dr. Hakan SARIÇAM

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Doç. Dr. Halis SAKIZ

Mardin Artuklu Üniversitesi / Psikoloji

Doç. Dr. Arkun TATAR

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Psikoloji

Dr. Öğr. Üyesi Selami TANRIVERDİ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Zekeriya ÇAM

Muş Alparslan Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Gürcan SEÇİM

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Şirin BOZKURT

Giresun Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Zöhre KAYA

Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇEVİK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

HUMANISTIC PERSPECTIVE

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi

DİĞER KURULLAR / OTHER BOARDS

Editör / Editor

Psk. Dan. Fuat AYDOĞDU

Sayı Editörü / Issue Editor

Editör Yardımcıları

Dr. Öğrt. Üyesi Celal ÖNEY

Muş Alparslan Üniversitesi / Tarih Bölümü

İletişim Sorumlusu / Correspondents

Fuat AYDOĞDU

Psikolojik Danışman

Dr. Öğrt. Üyesi Celal ÖNEY

Muş Alparslan Üniversitesi / Tarih Bölümü

Sekreteryaya / Secretariat

Caner ÖZBAY

Öğretmen

Mizanpaj ve Dizgi / Layout and Design

Fuat AYDOĞDU

HUMANISTIC PERSPECTIVE

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi

HAKEMLER/ REFEREES

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

Marmara Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Esra ARICI

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Doç. Dr. Firdevs SAVİ ÇAKAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAŞ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Doç. Dr. Hakan SARIÇAM

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi İrem ANLI

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Psikoloji

Doç. Dr. Melih BAYLAN

Ege Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZER

Uşak Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor

Doç. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Rümeyza HOŞOĞLU

Kapadokya Üniversitesi

Çocuk Gelişimi

Doç. Dr. Nalan KAZAZ

International Vision University

Psychology

Dr. Öğr. Üyesi Seda Donat BACIOĞLU

Trakya Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Dr. Öğr. Üyesi Aylin ZEKİOĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba BİNGÖL

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

HUMANISTIC PERSPECTIVE

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi

EDİTÖRDEN

Değerli Bilim İnsanları ve Okurlarımız,

İlk sayısını Ekim 2019'da yayımladığımız, güçlü bilimsel anlayışı ilke edinmiş olan dergimiz **Humanistic Perspective**'nin ikinci cildinin ilk sayısını yayımlanmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Başta psikolojik danışma ve rehberlik olmak üzere, psikoloji, sosyoloji, eğitim bilimleri alanında özgün çalışmalara, güncel yaklaşımlara ve araştırmalara yer veren uluslararası hakemli bir dergi olan **Humanistic Perspective**, Türkçe ve İngilizce araştırma makalesi, konferans ve sempozyum bildirisi, olgu sunumu ve derleme türünden makaleler yayımlayarak ilgi alanlara ışık tutmayı hedeflemektedir. Yılda 3 kez (**Şubat, Haziran ve Ekim**) yayımlanan dergimizin akademik dünyaya katkıda bulunacağını umut ediyor ve derginin gelişmesinde katkıda bulunan başta Yayın ve Danışma Kurulu üyelerimize, dergimize gönderilen makaleleri titizlikle inceleyen ve değerli görüşleriyle makalelerimizi değerlendiren hakemlerimize, dergimize eserlerini gönderen yazarlarımıza, dergimizin siz değerli okurlarına ve son olarak dergimizin tüm çalışanlarına yürekten teşekkür ediyor. Bu sayıyı hepimizin ortak ürünü olarak sunmaktan gurur duyuyoruz.

Psk. Dan. Fuat AYDOĞDU

Sayı Editörü / Issue Editor

HUMANISTIC PERSPECTIVE

Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches

Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Öğrenmeye Karşı Sorumluluk Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	9
<i>Investigation of the Relationship Between the Attitudes of Secondary School Students towards Physical Education and Sports Class and Responsibility Behaviors towards Learning</i>	
Evlilik Doyumu İle Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik İyi Oluş Arası İlişkide Evlilik Süresinin Aracı Rolü.....	18
<i>The Mediator Role of Marriage Duration in Relationship Between Marriage Satisfaction and Depression, Happiness and Psychological Well-Being</i>	
The Effect of Field Practice Course on Respect of Differences Level of Psychological Counselor Candidates	32
<i>Psikolojik Danışman Adaylarının Farklılıklara Saygı Düzeylerine Alan Çalışmasının Etkisi</i>	

Öğrt. Salih GÜRSOY
iD <https://orcid.org/0000-0001-8786-9275>
salihgursoy_25@hotmail.com

Prof. Dr. Recep GÜRSOY
iD <https://orcid.org/0000-0002-8779-598X>
recepgursoy@mu.edu.tr

Doç. Dr. Aylin ZEKİOĞLU
iD <https://orcid.org/0000-0002-7455-4845>
aylinzekioglu@yahoo.com

Prof. Dr. Hatice ÇAMLIYER
iD <https://orcid.org/0000-0003-1255-875X>
haticcam@hotmail.com

Araştırma Makalesi

Geliş/Received : 13.01.2020

Research Paper

Kabul/Accepted : 26.01.2020

Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle

Öğrenmeye Karşı Sorumluluk Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Kütahya ili Simav İlçesinde Orta Okul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumluluk davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmamıza, Simav'da öğrenim gören Hisar Bey Orta Okulu, Naşa Orta Okulu ve İmam Hatip Orta Okulundan 6.sınıf, 7. sınıf, 8. Sınıf öğrencileri 135 kadın 180 Erkek olmak üzere toplam 315 öğrenci denek olarak katılmıştır. Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için geliştirilen “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Öğrenmeye Yönelik Sorumluluk Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerden oluşan 11 maddeden ikinci bölüm ise beden eğitimi dersine yönelik tutumlara ilişkin 5’li Likert tipi 20 maddelik ölçekten üçüncü bölüm ise öğrencilerin öğrenmeye yönelik sorumluluklara ilişkin 5’li Likert tipi 35 maddelik ölçekten oluşmuştur. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranış toplam skoru ile öğrenmeye yönelik sorumluluk toplam skorlarının cinsiyete göre karşılaştırıldığında kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları ile öğrenmeye yönelik sorumluluklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ile öğrenme sorumlulukları seviyelerine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı bir farkla daha iyi durumdadılar.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Öğrenme, Sorumluluk, Tutum, Cinsiyet

Investigation of the Relationship Between the Attitudes of Secondary School Students towards Physical Education and Sports Class and Responsibility Behaviors towards Learning

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the relationship between the attitudes of Secondary School students in Simav district of the city of Kütahya towards the Physical Training and Sports lesson and their responsibility behavior in learning process. A total of 315 (135 female and 180 male) students having their education in the 6th, 7th and 8th grades at Hisar Bey, Naşa and İmam Hatip Secondary Schools in Simav attended our study. In order to measure students' attitudes, “The Scale for Second-Level Primary School Students' Attitude towards Physical Training Lesson and the Scale for Responsibility in Learning Process” has been developed and used. The scale is comprised of three parts. The first part is composed of 11 items regarding personal information, the second part of a 20-item 5-point likert scale regarding the attitudes towards physical training lesson and the third part of a 35-item 5-point likert scale regarding students' responsibilities in learning process. When the total score of attitudes and behavior towards physical training and sports lesson and the total score of the responsibility in learning process are compared with respect to gender, a statistically significant difference ($p < 0.05$) has been found in favor of female students. It has been observed that the female students' attitudes and behavior towards physical training and sports lesson and their responsibility in the learning process are higher than the male students. Female students are in a better condition than the male students with a significant difference with respect to the levels of attitude towards physical training and sports lesson and learning responsibility.

Keywords: Physical Training, Learning, Responsibility, Attitude, Sex

GİRİŞ

Eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel 2005). Eğitim faaliyetleri insanlığın ortaya çıktığı günden beri vardır. Ancak eğitim sistemleri günümüzdeki haline gelinceye kadar birçok süreçten geçmiştir. Günümüzde de eğitim alanındaki gelişmeler devam etmektedir (Ayas, 2013). Bireyin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam yollarını kazanmasında etkili olan ; bilgi inanç ve becerileri öğrenme, öğretme ve geliştirmeyi içeren sosyal bir bilimdir (Yılman 2006).

İlköğretim okullarına verilen “Kesintisiz ve zorunlu eğitim” görevi, aynı zamanda “Kesintisiz ve zorunlu Beden Eğitimi” anlayışını da beraberinde getirmektedir. İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor etkinlikleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlköğretimin birinci kademesinde öğretime başlanmakta ve gelişim periyodu eğitim süresince devam etmektedir. İlköğretimin ilk beş yılında çocuklar vücutlarının parçalarını kullanmayı ve önemli hareket örneklerini ayırt etmeyi ve mekanik prensipleri öğrenmeyi, kurallara göre davranmayı, denge ve zamanı, alanı kullanma gibi tecrübeleri kazanabilirler. İlköğretimin birinci kademesinde Beden Eğitimi programı başarılı olduğu takdirde çocuklar, ilköğretimin ikinci kademesinde geleceğe dönük planlanan hareket aktivitelerinde yer alan becerileri kazanabilirler. Yine ilköğretimden sonra bir üst öğretim kademesi olan ortaöğretimde, ilköğretimde uygulanan Beden Eğitimi dersi öğretim programlarının gerektiği gibi uygulandığı varsayılmakta ve program bunun üzerine kurulmaktadır (Yaylacı, F. 1998). Beden eğitimi; Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktadır. Beden eğitimi bireyin beden sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimnastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı , 1998; 13).

Tutum yaptığımız her şeyi etkiler ve insan çabasının bütün durumlarında önemli bir unsurdur. Tutum, belirli aktivitelere başlayıp-başlamamayı ya da devam edip-etmemeyi ve belirli alanlarda başarılı olup-olmayacağımızı etkiler. Tutum gelişimi erken yasta başlar, hayatın farklı durumlarına (evrelerine) karşı çok farklı tutumlara sahip olabiliriz. Öğretmenler, antrenörler, işverenler ve diğerleri başkalarının potansiyelini değerlendirip, karar verdikleri her gün tutuma dikkat ederler (Hünük, D. 2003).

Birey, içinde bulunduğu ortam ile uyum sağlayabilmek için öncelikle kendi konumunu belirlemelidir. Böylece birey kendi konumundan hareketle dış çevresindeki olgularla, olaylarla, durumlarla, nesnelere ve diğer bireylerle ilişkilerine yön verebilir, kendi yeri ile üstlenmesi gereken rol ve işlevleri belirleyebilir (İnceoğlu, 2010).

Bireyin çevresindeki herhangi bir obje veya nesneye karşı sahip olduğu tepki eğilimini ifade eder. Tutumun konusu bir eşya, nesne veya bir birey, bireyler gurubu olabileceği gibi, herhangi soyut bir kavram-mutluluk, tanrı vb. de olabilir. Bireyin çevresinin, sayısız tutum konuları ile dolu olduğunu dikkate aldığımızda, her biri için ayrı ayrı bir tutum oluşturmanın karmaşıklığı açıkça görülebilir. Bu nedenle, birey belli konuları, belli ölçülere göre gruplandırmakta ve bu guruplara

uygun tutumlar oluşturmaktadır. Bireyin belli bir konuya ilişkin tutum oluşturmaları için o konu ile doğrudan bir ilişkiye girmesi gerekmez. Dolaylı olarak başkalarından ya da medya'dan aldığı enformasyona göre tutum edinebilir (İnceoğlu;2004,11).

Sorumluluk; 'Bireyin uyum sağlaması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesi, başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarına sahip çıkabilmesi.' şeklinde tanımlanmıştır. Yine aynı kaynakta sorumluluğun şu şekilde tanımlandığı da görülmüştür: 'Kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi zorunluluğu, yine sorumluluk, bir kimsenin kendisinin ya da başkalarının davranışları için bir kimseye, ya da yetkiliye hesap verme, bu davranışların doğurabileceği sonuçlara katlanmayı kabul etme zorunluluğu ya da bunun ahlak açısından gerekliliği, karar alma yetkisinin yanı sıra hesap verme zorunluluğunu da içeren görev, meslek ya da toplumsal konum olarak da tanımlanmıştır (Sezer, 2008).

Sorumluluk sahibi çocuklar; üstüne düşen görevleri kendi başlarına yapan, yaptığı hatalardan, kendini sorumlu tutan ve başkasını suçlamayan, hak etmediklerine sahip olmak istemeyen, başkalarının haklarına, duygu ve düşüncelerine karşı saygılı olan, mutlu, uyumlu, çalışkan ve başarılı çocuklar olarak ifade edilmiştir. Bu çocuklar; kendi kaynaklarını kullanan, güvenli, kendi kararlarını kendileri veren, bağımsız hareket eden, davranışlarının sonuçlarını göz önünde tutan, başkalarının haklarını çiğnemedi, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen bireyler olarak tanımlanmıştır (Selçuk, Z.; Güner Nedret, 2001, s. 21).

YÖNTEM

Amaç: Bu araştırma Kütahya ili Simav İlçesinde Orta Okul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumluluk davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Katılımcılar

Araştırma evrenini Simav'da öğrenim gören 6.sınıf, 7. sınıf, 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Hisar Bey Orta Okulu, Naşa Orta Okulu ve İmam Hatip Orta Okulundan 135 kadın 180 Erkek olmak üzere toplam 315 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için geliştirilen "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Öğrenmeye Yönelik Sorumluluk Ölçeği" kullanılmıştır.

İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği: Araştırmada Kır (2012) tarafından geliştirilen BETÖ kullanılmıştır. Kırıkkale il merkezinde ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören ve tesadüfi yöntemle seçilen 30 öğrenciden beden eğitimi dersi ile ilgili duygu, düşünce ve beklentilerini anlatan kompozisyon yazmaları istenmiştir. Elde

edilen literatür bilgileri ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin kompozisyonları incelendikten sonra beden eğitimi dersi tutum ölçeği için madde havuzu oluşturulmuştur. 50 maddeden oluşan madde havuzu gerekli inceleme ve değerlendirmeler yapıldıktan sonra ölçek taslağına 20 maddenin alınmasına karar verilmiştir. Oluşturulan 20 maddelik BETÖ'nün tutum puan aralığı 20-100 olarak bulunmuştur. Ölçek taslağı için beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Dereceleme biçimi "1-Tamamen Katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Kararsızım, 4-Katılmıyorum, 5- Kesinlikle Katılmıyorum" şeklindedir.

Yapılan faktör analizi sonucu ölçek 3 faktör altında toplanmış ve 15 madde çıkarılarak madde sayısı 20'ye düşürülmüştür. Elde edilen üç faktörün iç tutarlılık analizlerinde; Faktör 1 için α katsayısının 0,88, Faktör 2 için α katsayısının 0,80 ve Faktör 3 için α katsayısının 0,67 olarak elde edildiği görülmektedir. (Kır R. 2012)

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (22.0) programında analiz edilmiştir. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranış düzeyi ile öğrenmeye yönelik sorumluluk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklem t testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları:

Bu araştırma Kütahya ili Simav İlçesi; Hisar Bey Orta okulu, Naşa Orta Okulu, İmam Hatip Orta Okulu ile sınırlıdır. Araştırma İlçesinde Orta Okul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumluluk davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi ile sınırlıdır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular anket soruları yoluyla ortaya konmuştur. Araştırmaya 135 kadın 180 erkek öğrenci katılmıştır.

Alana Katkısı:

Beden eğitimi dersine ilişkin tutum ile öğrenme sorumluluğu ile ilgili literatür incelendiğinde çeşitli çalışmaların yapıldığı yapılan bu çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Tutum yaptığımız her şeyi etkiler, belirli aktivitelere başlayıp-başlamamayı ya da devam edip-etmemeyi ve belirli alanlarda başarılı olup-olmayacağımızı etkiler. Bireyin uyum sağlaması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesi, başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarına sahip çıkabilmesi olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda yapmış olduğumuz bu çalışma ile Beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum geliştirilmesine yol gösterici ve bireylerin öğrenmeye karşı sorumluluk davranışlarını geliştirerek, daha kaliteli bir eğitim öğretimin olması, daha sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi dolayısıyla alana pozitif katkı sunmayı düşünmekteyiz. Ayrıca bu çalışma ile bilim literatürüne olumlu katkıda bulunmayı amaç edinmekteyiz.

BULGULAR

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranış Ölçeği Toplam Skoru ve Öğrenmeye Yönelik Sorumluluk Ölçeği Toplam Skorunun Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Art. ort.	· Ss	Ortalama Farkı	t	p
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranış Ölçeği Toplam Skor	Erkek	180	48.22	13.00			
	Kadın	135	53.09	13.03	-4.86	-3.285	.001*
Öğrenmeye Yönelik Sorumluluk Ölçeği Toplam Skor	Erkek	178	131.03	26.49			
	Kadın	132	141.10	20.81	-10.07	-3.746	.000*

Tablo 1’ de görüldüğü gibi, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranış toplam skoru ile öğrenmeye yönelik sorumluluk toplam skorlarının cinsiyete göre karşılaştırıldığında kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları ile öğrenmeye yönelik sorumluluklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. $p<0.05$

TARTIŞMA SONUÇ

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumluluk davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesini konusu işlenen bu çalışma sonucunda ulaşılan sonuçların tartışması aşağıda yapılmıştır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ile öğrenme sorumlulukları seviyelerine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı bir farkla daha iyi durumdadırlar. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula ve öğretmenlere daha bağımlı olmaları; erkek öğrencilerin okuldan sonra uğraşabilecekleri alanların daha fazla olması, toplumsal hayatta erkek öğrenciler için etkinliklerin yapıldığı mekanların ve ortamların daha fazla olması gibi sebepler kız öğrencileri beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum ile öğrenme sorumluluğuna karşı daha fazla zaman ayırmalarına neden olmuş olabilir. Bu farklılaşma bulgusu alan yazında tutarlılık göstermektedir. Heris (2003), bir kişilik özelliği olarak sorumluluğun, cinsiyetine bağlı olarak farklı yorumlanabileceği ve farklı tavırlar sergilenebileceğini belirtmektedir. Hughes (2001), kadınların erkeklere göre duygusal ve sosyal olarak sorumluluk almaya daha elverişli olduğunu, bunun kadınların tabiatı ile ilgili olduğunu ve somut olarak ailesine karşı bağımlılık şeklinde kendini gösterdiğini ifade etmiştir. Senemoğlu (2011) Türk ve Amerikalı öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin başarı motivasyonlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, çalışmalarında daha sorumlu davrandıklarını ve sınavlara erkeklerden daha çok çalışarak kendilerini

daha iyi hazırladıklarını belirlemiştir. Kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumlulukları önemsenmekle beraber erkek öğrencilere biraz daha yoğunlaşma önerilebilir. Bu bağlamda işbirliğine dayalı öğrenme etkinlikleri yapılması , gruplar oluşturulması oluşturulan bu gruplara kız erkek eşit oranda dağılımının sağlanması faydalı olabilir. Kız ve erkek öğrencilerin orantılı karışımlarından oluşan grupların akademik başarılarının ve grup çalışmalarına ilişkin tutumlarının daha iyi olduğunu belirten çeşitli çalışmalar vardır. (Korkmaz ve Yeşil, 2011). Zarick ve Stonebraker (2009), bir çok araştırmayı da ele aldıkları çalışmalarda grupla çalışmanın kız ve erkek etkileşiminin, öğrencilerin ders çalışma ve ödev hazırlama davranışlarında olumlu değişimler sağladığını akademik görevlerini erteleme davranışlarında ise %63 lük bir düşüşün olduğu tespit edilmiştir.

Kangalgil ve diğerlerinin yaptıkları çalışmada (2004), öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak ve karşılaştırmak için yapmış oldukları çalışmada cinsiyet açısından grup tutum puanlarına bakıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha olumlu tutum sahibi olduklarını belirtmiştir.

Diğer taraftan Wersch'nin (1992) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin 11-13 yaşları arasında erkek öğrencilere karşı daha olumlu tutum sahibi olduklarını, 14 yaşından sonra ise erkek öğrencilerin daha olumlu tutum sahibi oldukları belirlenmiştir. Bu yaş grubu orta öğretim öğrencilerinin içerisinde bulunduğu yaşlardır. Çalışmamız buna benzer bir sonuçla, kız öğrencilerin tutumları daha olumlu bulunmuştur. Sosyalleşme alanları erkek öğrencilere göre daha az olan kız öğrencilerin, kendilerini rahat ifade edip eğlenebilirken öğrenebildiği sportif faaliyetlerin bulunduğu beden eğitimi dersinde daha çok vakit geçirmek istedikleri sonucuna ulaşılması beklenir. Yapılan bazı çalışmalar da kız öğrencilerin tutum ortalamalarının erkek öğrencilerden daha fazla olduğu bulunmuştur (Altay ve Özdemir 2006, Koçak ve Hürmeriç 2004, Birtwisle ve Brondie 1991)

Birçok araştırmacı (Carnell, 2005; Güvenç, 2010; White, 1998), öğretmen ve arkadaşların, öğrencilerin sorumluluk edinimi üzerindeki etkisinin önemli olduğunu belirttikten sonra işbirliğini esas alan farklı öğretim uygulamaları ile öğrencilerin sorumluluk kazanmalarına önemli katkılar sağlanabileceğini belirtmektedirler.

TARTIŞMA SONUÇ

Bu çerçevede eğitim kurumları, öğrenme imkanlarını geliştirmekle uğraşıp öğrenme sorumluluğunu öğrencilere yüklemelidir. Öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerine ve yerine getirmelerine elverişli akademik bir ortam oluşturmak üzere, öğrencilerin sorumluluk alma egzersizleri yapmalarını sağlayabilecek araştırma, proje, ödev, grup çalışması içerikli etkinliklerin daha sık yapılması önerilebilir. Bu süreçte öğretmenlerin, “bilgi aktarıcılık” rolünden çıkarak “rehberlik-yönlendiricilik” rolünü üstlenmeleri; tutum ve davranışları ile öğrencilerine hem model hem de sorumluluk almaya yönlendirici olmaları; akademik, sosyal ve kültürel yaşamda başarılı olmuş kişilerin öğrenme çabaları ve çalışmaları yönüyle tanıtılması/model gösterilmesi önerilebilir.

Diğer taraftan, farklı öğretim yaklaşım, yöntem ve uygulamalarının, öğrenme sorumluluğu kazanmaya etkilerinin konu alındığı yeni araştırmaların yapılmasına ihtiyaç bulunduğu söylenebilir.

Araştırma bulguları kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha sorumlu oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca bağlı olarak sorumluluk düzeyini artırmaya yönelik olan eğitim programlarının cinsiyet farklarına yönelik duyarlı programlar geliştirilebilir.

Ayrıca, Öğretmenler, hem bilgilendirici hem de uygulamalı sorumluluk eğitimi uygulamaları ile birlikte öğrencilerde, özellikle dış kontrole muhtaç bir sorumluluk bilinci oluşturmayı tercih etmektedirler. Nitekim öğretmenler ödevler konusunda açıklamalar yapma, geribildirim verme uygulamalarını daha sık yaparken öğrencilerde öz kontrol bilincinin desteklenmesini öngören uygulamalara daha az yer vermektedirler. Bu durum, sorumluluk olgusunun doğası ve eğitime ilişkin modern anlayışla ters düşmektedir. Çünkü sorumluluk olgusu, duygu temellidir. Bireylerin duygu dünyası ise; hedef, ideal ve inanç gibi iç değerlere ya da dış dünyanın beklentilerine göre biçimlenir. Ancak etkisi daha kalıcı ve güçlü olan duygusal biçimlenme, iç dünya ile uyumlu olan ve içsel süreçlerce desteklenen biçimlenmelerdir (Brecke ve Jensen, 2007; Keklik ve Erdem-Keklik, 2012; Sierra, 2009; Young, 2005).

KAYNAKÇA

- Altay F. , Özdemir Z.(2006). Ankara İli Merkez İlçelerinde İlköğretim Birinci Kademesinde Öğrenim Gören 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla,2006, 591–593,
- Aracı H. (1998). Okullarda Beden Eğitimi. Montaj Baskı 13.Ankara
- Ayas, A. (2013). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. Eğitim Bilimine Giriş. Editörler; H. Özmen ve D. Ekiz (Editörler). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Birtwistle G. (1991). Brodie da Cross curricular health-related fitness in the primary school: a case study approach. Research Supplement: British Journal of Physical Education, 10, 8–12
- Brecke, R. & Jensen, J. (2007). Cooperative learning, responsibility, ambiguity, controversy and support in motivating students. InSight: A Collection of Faculty Scholarship, 2, 57-63.
- Carnell, E. (2005). Understanding and enriching young people's learning: issues, complexities and challenges. Improving Schools, 8(3), 269–284.
- Demirel Ö. (2005). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Sanatı, 8.Baskı, Pegem A Yayıncılık,
- Güvenç H. (2010). The effects of cooperative learning and learning journals on teacher candidates' self-regulated learning.Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri-Educational Sciences: Theory & Practice-, 10(3), 1477-1487.
- Hughes C. (2001). Developing conceptual literacy in lifelong learning research: a case of responsibility? British Educational Research Journal, 27(5), 601-614,
- Hünük D.(2003). “Ankara'nın Merkez İlçelerinde İlköğretim İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları” Basılmamış Yüksek Lisans Tezi , Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Illeris K. (2011) Learning, identity and self-orientation in youth. Young, 11(4),

357-376. DOI:12.1177/11033088030114004.http://you.sagepub.com/content/11/4/357adresinden 05.02.2011'de indirilmiştir,2003.

- İnceoğlu M.(2004). Tutum Algı İletişim, V Yay., 11,13, 33, 34,35-37, 39, Ankara,
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum Algı İletişim. Beşinci Baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Kangalgıl MD., Hunuk D., Demirhan G. (2004) Spor yapan ve yapmayan kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. 10, ICHPER-SD Avrupa kongresi ve Sekizinci Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitapçığı. Antalya, 137
- Keklik İ., Keklik, D. (2012). Examination of high school students' motivation and learning strategies. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education), 42, 238-249.
- Kır R. (2012). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranışları. KÜ. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale
- Koçak S.(2004). Hürmeriç I Attitudes of primary school students towards their physical education classes in Turkey. 10th Ichper-SD European Congress and TSSA 8th International Sport Science Congress, 17-20 November, Mirage Park Resort, Antalya, 134.
- Korkmaz, Ö., Yeşil R. (2011) Cinsiyet temelli gruplarla çalışan öğrencilerin başarılarının, teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının ve grupla çalışmaya ilişkin düşüncelerinin değerlendirilmesi, GÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 201-229.
- Selçuk, Z., Güner N. (2001). Sınıf içi Rehberlik Uygulamaları, 2.Baskı, Ankara:Pegem Yayıncılık
- Senemoğlu N.(2011). College of education students' approaches to learning and study skills.Eğitim ve Bilim-Education and Science-, 36(160), 65-80,
- Sezer T. (2008). İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Sorumluluk Değerinin Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sierra, J.J. (2009). Shared responsibility and student learning: Ensuring a favorable educational experience. Journal of Marketing Education, 32, 104-111. DOI: 10.1177/0273475309344802. [Available online at: http://jmd.sagepub.com/content/32/1/104], Erişim tarihi: 15 Kasım 2011.
- Wersch AV., Trew K., Turner I. (1992). Post-primary school pupils interests in physical education, age and gender differences. British Journal of Educational Psychology, 1992; 62: 56-72.
- White, L.F. (1998). Motivating students to become more responsible for learning. College Student Journal, 32(2), 190-196.
- Yaylacı, F. (1998). "İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi" Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1.
- Yilman M. (2006). Sınıf Yönetimi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım,

Young, M.R. (2005). The motivational effects of the classroom environment in facilitating self-regulated learning. *Journal of Marketing Education*, 27(1):25-40. DOI: 10.1177/0273475304273346.

Zarick, L.M., Stonebraker R. (2009). I'll do it tomorrow the logic of procrastination. *College Teaching*.57(4), 211-215 .

Araştırma Makalesi

Geliş/Received : 14.01.2020

Kabul/Accepted : 05.02.2020

Research Paper

Evlilik Doyumu İle Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik

İyi Oluş Arası İlişkide Evlilik Süresinin Aracı Rolü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çiftlerin depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin evlilik doyumunu yordamasında, evlilik süresinin aracı rolünün incelenmesidir. Bu doğrultuda, Oxford Mutluluk Ölçeği, CES Depresyon Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği 19-67 yaşları arasında (ort.=37,20, s=±9,134) 202 kadın ve 202 erkek olmak üzere toplamda 404 kişiye uygulanmıştır. Çiftlerin evlilik doyumlarının yordanmasında, kullanılan ölçek ve alt boyutları ile evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin etkilerini belirlemek için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Oxford Mutluluk Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği genel toplam puanları ve evlenmeden önce görüşme süresinin çiftlerin Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanlarını yordadığı gözlenmiştir. Depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arası ilişkilerde evlenmeden önce görüşme süresinin aracı rol üstlendiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, mutluluk, psikolojik iyi oluş ve evlenmeden önce görüşme süresinin evlilik doyumunun önemli bileşenlerinden birkaçı oldukları yönündeki görüşü destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Doyumu, Depresyon, Mutluluk, Psikolojik İyi Oluş, Evlilik Süresi

The Mediator Role of Marriage Duration in Relationship Between Marriage

Satisfaction and Depression, Happiness and Psychological Well-Being

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the role of levels of depression, happiness and psychological well-being as an mediator role marriage duration in predicting marital satisfaction. Therefore, in this study, Oxford Happiness Questionnaire, CES-Depression Scale, Psychological Well-Being Scale and Marital Satisfaction Scale were applied to 202 women and 202 men, between the ages of 19 and 67 (mean=37,20, s=±9,134). Multiple Regression Analysis was used between the total score of the scales and duration before marriage and marital duration and the total score of marital satisfaction. The principal findings of these analyses are that the total score of Oxford Happiness Scale, and the total score of Psychological Well-Being and duration before marriage predicted the total score of the Marital Satisfaction Scale. The results of this study support the view that happiness, psychological well-being and duration before marriage them are some of the most important component of marital satisfaction.

Keywords: Marital Satisfaction, Depression, Happiness, Psychological Well-Being, Marriage Duration

GİRİŞ

İnsan yaşamını psikolojik, sosyal ve ekonomik gibi bir çok açıdan etkileyen evliliğin, bireylerin yaşamlarını sürdürmelerini sağlayan önemli bir sosyal kurum olduğu düşünülmekte, ayrıca çiftlerin ilişkilerinde mutlu olmaları ve bu ilişkiden doyum sağlamaları beklenmektedir (Buluş ve Bağcı, 2016; Hünler, Gençöz, 2003; Zhang ve Hayward, 2006). Kişilerin yaşam düzenlerine ve bunun sonucu olarak da bireyin toplumsal kurallara uymasına etki eden bir kurum olarak ifade edilen evlilik, aynı zamanda bireylerin birbirlerinin psikolojik ihtiyaçlarını karşıladıkları bir büyüme deneyimi olarak da görülmektedir (Framo, 1996). Bu sebeple evliliğin, kişinin hayatına kattığı önemli değişkenlerden biri de evlilik doyumunu olarak görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Evlilik doyumunu, çiftlerin evlilik sürecinde mutlu olmaları olarak ifade edildiği gibi bireylerin gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik değerlendirmesi olarak da ele alınmaktadır (Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996). Evlilik doyumunu, kişinin sahip olduğu evlilik ilişkisinin, kültürel ve sosyal alanların getirdiği beklenti ve görevleri ne derece yerine getirebildiği ile de yakından ilgilidir. Çiftler, evlilik öncesi yaşamlarını göz önüne alarak evlilik memnuniyetleri hakkında fikir yürütmektedirler. Bu durum dikkate alındığında evlilik doyumunun sosyokültürel bağlamdan etkilenen bir olgu olduğu anlaşılmaktadır (Rebello, Silva Jr. ve Brito, 2014).

Evlilik ilişkisinde yaşanabilecek olan olumsuzlukların nedenlerinin neler olduğunun anlaşılması evlilik doyumunun artırılmasında önemli görülmektedir (Çelik ve İnanç, 2009). Bu nedenle evlilik doyumunun cinsiyet (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Zainah, Nasir, Hashim ve Yusof, 2012), eğitim durumu ve gelir düzeyi (Çağ ve Yıldırım, 2013; Trudel, 2002; Yıldız ve Çevik, 2016), çiftlerin çalışma durumları (Azeez, 2013; Stevens, Kiger ve Riley, 2001), evlilik biçimleri (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Yıldız ve Çevik, 2016), çocuk sahibi olma durumu (Twenge, Campbell ve Foster, 2003), eşlerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri (DeLongis, Capreol, Holtzman, O'Brien ve Campbell, 2004), cinsel yaşam (Çağ ve Yıldırım, 2013; Shakeriana, Nazari, Masoomi, Ebrahimi ve Danai, 2014) ve kişilik özellikleri (Abe ve Oshio, 2018) gibi birçok değişkenlerle ilişkili olarak ele alındığı görülmektedir. Evlilik doyumunu etkilediği düşünülen diğer değişkenler arasında depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş yer almaktadır (Akdağ ve Çankaya, 2015; Çelik, 2013; Yıldız ve Baytemir, 2016; Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003). Bireylerin uyaranlara karşı duyarlılıklarının azalmasına ve önemli derecede işlev yitimine sebep olan bir bozukluk olarak değerlendirilen depresyon ile evlilik doyumunu arasında olumsuz bir ilişki olduğu ifade edilmektedir. Bu şekilde depresif belirtilerin artmasıyla birlikte evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği ve evlilik memnuniyetinin azaldığı belirtilmektedir (Dimitrovsky, Shiff ve Zany, 2002; Özdel, Bostancı, Özdel ve Oğuzhanoglu, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009).

Psikolojik iyi oluş, yaşamı bir amaç doğrultusunda devam ettirmek, başkalarıyla nitelikli ilişki kurmak veya gelişmeye çalışmak gibi varoluşsal zorluklar ile başarılı bir şekilde baş etmeyi içermektedir (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması açısından evlilik, psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu etkisi olan değişkenlerden biri olmaktadır (Akdağ ve Çankaya, 2015). Bu doğrultuda evlilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye yönelik yapılan çalışmalarda,

bu olguların birbirleriyle yakından ilgili olduğu ve evliliklerinden memnun olmayan çiftlerin daha düşük psikolojik iyi oluş puanına, evlilik doyumları yüksek olan kişilerin de daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları belirtilmektedir (Akdağ ve Çankaya, 2015; Kim ve McKenry, 2002; Ren, 1997).

Evlilik doyumunda etkili olduğu düşünülen diğer bir değişken ise evlilik süresidir ve depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş değişkenlerinin evlilik doyumuna etkisinde evlilik süresinin de rol aldığı düşünülmektedir. Evlilik süresinin, evlilik memnuniyetine etkisinin olduğunu belirten çalışmaların yanı sıra arada bir ilişki olmadığını belirten çalışmalar da görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Jones, Zabriskie ve Hill, 2006; Jose ve Alfons, 2007). Daha uzun süreyle evli olan kadınların daha yüksek depresyon düzeyine sahip olduğu, evlilikte geçen süreyle birlikte yaşanabilecek problemlerin ve olumsuz olayların, depresyon riskini artırabileceği belirtilmektedir (Manju, 2016). Evlilikte yaşanan mutluluğun, evlilik süresine göre değişimi ise evlilik öncesi veya evliliğin ilk yıllarında diğer bir ifade ile ebeveyn olmadan hemen önce yüksek olduğu, sonraki yıllarda mutlulukta bir düşüş yaşandığı ve ilerleyen yıllarda da tekrar bir artış olduğu şeklindedir. Ancak bu görüşün geçerliliğine yönelik daha fazla çalışma yapılması gerektiği de belirtilmektedir (van Laningham, Johnson ve Amato, 2001). Evlilik süresine göre kişilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin değişimi değerlendirildiğinde sekiz yıldan daha az süreyle evli olan çiftlerin, diğer çiftlere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Boylamsal çalışmalarda ise daha uzun süre devam eden evliliklerin daha yüksek derecede psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu sonucun nedeni olarak, psikolojik iyi oluş düzeyinin, evliliğin farklı dönemlerinde değişebileceği, uzun süreli evliliklerde psikolojik iyi oluş düzeyini negatif yönde etkileyebilecek süreçlerin de daha fazla yaşanabileceği belirtilmektedir. Yeni evliliklerde ise sürecin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerindeki etkisini belirlemek daha zor olmaktadır (Proulx, Helms ve Buehler, 2007).

Aile sisteminin sorunsuz devam etmesi için evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde yaşanması önemli olmaktadır. Bu sebeple çiftlerin evlilik ilişkisindeki mutluluk düzeyleri ve evliliklerinden beklentilerinin karşılanması olarak ifade edilen evlilik doyumları, evliliği etkileyen değişkenlerden olmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013; Eskin, 2012; Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996).

Çiftlerin evlilik ilişkisinden beklentilerini belirlemek evlilik doyumunun anlaşılması açısından önemli olmaktadır. Bu doğrultuda evlilik doyumunun ise birçok sosyo-demografik (Azeez, 2013; Çağ ve Yıldırım, 2013; DeLongis, Capreol, Holtzman, O'Brien ve Campbell, 2004; Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Stevens, Kiger ve Riley, 2001; Trudel, 2002; Twenge, Campbell ve Foster, 2003; Yıldız ve Çevik, 2016; Zainah, Nasir, Hashim ve Yusof, 2012) ve psikolojik (Akdağ ve Çankaya, 2015; Çelik, 2013; Yıldız ve Baytemir, 2016; Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003; Dimitrovsky, Shiff ve Zanany, 2002; Özdel, Bostancı, Özdel ve Oğuzhanoğlu, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009) değişkenle ilişkili olarak ele alındığı görülmektedir. Ayrıca evlilik doyumunun, evlilik ilişkisi yani aile yapısını etkileyebileceği belirtilmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Eskin, 2012; Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996). Bu açıdan evlilik doyumunu ile depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş arası ilişkilerin araştırılması, evlilik doyum düzeyi üzerindeki farklılıkların tespit edilmesi açısından önemli olmaktadır. Evlilik süresi ve evlilik doyumunu ilişkisine ilişkin olarak ise farklı sonuçlar görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Jones, Zabriskie ve Hill, 2006; Jose ve Alfons, 2007). Bu

sunulanlar doğrultusunda bu çalışmada, evlilik doyumunun, depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluşla yordamasında evlilik süresinin, aracı rolünün incelenmesi amaçlanmış, belirtilen değişkenlerle ilişkisi bağlamında evlilik süresinin, evlilik doyumuna etkisinin incelenmesi düşünülmüştür.

YÖNTEM

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını, 202'si (%50,0) kadın ve 202'si (%50,0) erkek olmak üzere toplamda 404 evli birey oluşturmaktadır. Çalışmada kadın erkek sayısı eşit olarak alınmış, ancak evli çiftlerden sadece biri çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 20 ile 65 (ort.=38,30±8,649 yıl) yaş arasında değişmektedir. Üniversite mezunu olan katılımcılar örneklemin %66,1'ini (n=267), lise mezunu olan katılımcılar %23,5'ini (n=95) ve ilk ve ortaokul mezunu olan katılımcılar %10,4'ünü (n=42) oluşturmaktadır. Katılımcıların, %71,3'ü (n=288) bir işte çalışan ve %28,7'si (n=116) bir işte çalışmayan, gelir durumu %2,7'si (n=11) düşük olan, %55,4'ü (n=224) orta düzeyde olan ve %41,8'i (n=169) yüksek olan kişilerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi Depresyon Ölçeği (CES-D), Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ), Evli Kadınlar ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO), Evlilik Doyum Ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi Depresyon Ölçeği.

CES-Depresyon Ölçeği Radloff (1977) tarafından genel grupta depresyonu ölçmek için geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Tatar ve Saltukoğlu (2010) tarafından yapılan bir ölçektir. Ölçek son bir haftanın değerlendirilmesi istenen 20 maddeden oluşmaktadır ve toplam puan aralığı 0 ile 60 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, depresyonun yüksekliğine işaret etmektedir. Maddeler, dört maddesi ters yönlü olacak şekilde 0=Hiçbir Zaman-Nadiren ile 3=Çokça-Çoğu Zaman arasında 4'lü Likert olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun, güvenilirlik ve geçerlik bulgularının literatürle oldukça benzer olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlık katsayısının farklı uygulamalarda 0,75 ile 0,90 arasında elde edildiği, iki hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise 0,69 olarak bulunduğu bildirilmiştir (Tatar ve Saltukoğlu, 2010).

Oxford Mutluluk Ölçeği.

Oxford Mutluluk Ölçeği, Hills ve Argyle (2002) tarafından mutluluğu ölçmek üzere geliştirilmiş, 29 maddelik bir ölçektir. Her bir madde, 1=Hiç Katılmıyorum, 6=Tamamen Katılıyorum olacak şekilde 6'lı Likert olarak puanlanmaktadır. Hills ve Argyle (2002), ölçeğin iç tutarlık katsayısını 0,91 olarak rapor etmişlerdir. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek üzere yapılan faktör analizi sonucu, özdeğeri birin üzerinde olan 8 faktörlü bir yapı elde edilmesine rağmen söz konusu faktörlerin yorumlanması ve adlandırılmasındaki problemler nedeniyle, ölçeğin tek faktörlü olarak kullanılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Doğan

ve Sapmaz (2012) tarafından yapılmış, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bildirilmiştir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Eggleston, Wong, Hardee, Irwanto, Poerwandari ve Severy (2001) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçekte yer alan maddeler, 5=Kesinlikle Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılıyorum olacak şekilde 5'li Likert olarak puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 33 numaralı maddeler ters yönlü maddeler olarak değerlendirilmektedir. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kişisel hayatta, genel olarak olumlu ya da olumsuz duyguların yanı sıra eş ve çocuklar ile ilişkiler, ev ve aile ilgili sorumlulukların sürdürülmesi ile bunlardan duyulan memnuniyeti ölçmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Özmete (2016) tarafından yapılmış ve bazı ölçek maddeleri anlam açısından hem kadınlara hem de erkeklere uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Evli kadınlar ve erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nde ortaya çıkan üç faktör orijinal ölçekteki faktör isimleri de dikkate alınarak (1) Genel Duygular, (2) Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet ve (3) Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktörlerin Cronbach Alfa içtutarlılık güvenilirlik katsayıları sırasıyla, 0,86, 0,88 ve 0,86 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan düşük puan yüksek iyi oluşu ifade etmektedir (Özmete, 2016).

Evlilik Doyum Ölçeği.

Evlilik Doyum Ölçeği, beşi düz, sekizi ters yönlü toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1=Bana Hiç Uygun Değil ile 5=Bana Tamamen Uygun arasında değişen beşli Likert tipi puanlanmaktadır. Ölçekte, Aile, Cinsellik ve Benlik alt boyutları bulunmaktadır. Ölçek bütünü için alınacak en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı Aile alt ölçeği için 0,83, Cinsellik alt ölçeği için 0,81, Benlik altölçeği için 0,75, ölçeğin bütünü için ise 0,79 olarak hesaplanmıştır (Çelik ve İnanç, 2009).

Uygulama

Çalışma grubu olarak sadece evli bireyler alınmış, bu çalışmada incelenen değişkenler açısından aile ortamını benzer şekilde yansıtacağı ve ölçümlerin bağımsızlığı ilkesi gereği çiftlerden sadece biri çalışma grubuna dahil edilerek uygulama yapılmıştır. Kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen ailerden sadece kadın ya da erkek bireyden biri alınmış ve bütünde kadın, erkek sayısı eşit olarak belirlenmiştir. Katılımcılar "bilgilendirilmiş onam formunu" verilmiş gönüllü olarak katılmayı kabul eden bireylerle çalışma yürütülmüştür. sonrasında çalışmanın amacı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgisi alınmamış yaklaşık bir kişilik uygulama 25 dakika ve tüm uygulama ise iki ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada önce kullanılan ölçeklerin Cronbach Alfa içtutarlılık güvenilirlik katsayıları, ölçeklerin hem birbirleriyle hem de evlilik öncesi eşle görüşme süresi ve evlilik süresi ile olan korelasyonları, son

olarak da evlilik doyumunun, kullanılan diğer ölçeklerle yordanması için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmada kullanılan ölçeklerin alt boyut ve genel toplam puanlarına ilişkin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları Evlilik Doyum Ölçeği için 0,86, Oxford Mutluluk Ölçeği için 0,91, CES-D-Tr için 0,74, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği alt boyutları için 0,64 ile 0,87 arasında belirlenmiştir (Tablo 1).

Evlilik Doyum Ölçeği ile Oxford Mutluluk Ölçeği arasında 0,44, CES-Depresyon Ölçeği arasında -0,36, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Genel Duygular Faktörü arasında -0,63, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet Faktörü arasında -0,64 ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme Faktörü arasında -0,37 korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Aynı şekilde Evlilik Doyum Ölçeği ile evlilik öncesi eşle görüşme süresi arasında 0,03 ve evlilik süresi arasında da -0,08 korelasyon katsayısı belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Güvenirlik ve Ölçekler Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

(n=404)	k	α	1	2	3	4	5	6
1: Evlilik Doyum Ölçeği	13	0,85						
2: Oxford Mutluluk Ölçeği	29	0,91	0,44***					
3: CES-D-Tr	20	0,74	-0,36***	-0,48***				
4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Genel Duygular Faktörü	18	0,87	-0,63***	-0,69***	0,51***			
5: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet Alt Faktörü	14	0,86	-0,64***	-0,64***	0,38***	0,71***		
6: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme Faktörü	4	0,64	-0,37***	-0,41***	0,24**	0,42***	0,44***	
7: Evlilik Öncesi Eşle Görüşme Süresi	-	-	0,03	-0,04	-0,07	0,05	0,02	0,03
8: Evlilik Süresi	-	-	-0,08	0,06	0,13*	-0,04	0,06	-0,05

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Çalışmanın temel amacına uygun olarak, bağımsız değişken olarak çalışmaya dahil edilen depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluşun, bağımlı değişken olan evlilik doyumunu yordama düzeylerini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu işlem, evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresi dahil edilmeden ve dahil edilerek tekrarlanmış, bu şekilde de bu değişkenlerin aracı rolü incelenmiştir. Tüm sosyo-demografik gruplar için Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanının yordanmasında evlilik süresi ve evlenmeden önce görüşme süresi analize dahil edilmeden ve dahil edildikten sonra elde edilen tüm regresyon analizi sonuçları belirlenmiş, ele alınan değişkenlerin Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanını açıklama oranları Tablo 2'de özetlenerek verilmiştir.

Tablo 2. Sosyo-Demografik Gruplarda Evlilik Doyum Düzeyinin Yordanması için Regresyon Analizi Sonuçları

Sosyo-Demografik Gruplar	R ²	Evlilik Süresi ve Evlenmeden Önce Görüşme Süresi Dahil Edilmeden	R ²	Evlilik Süresi ve Evlenmeden Önce Görüşme Süresi Dahil Edildiğinde	ΔR ²
Tüm Grup	0,49	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,50	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Cinsiyet					
Kadın	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,49	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Erkek	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,53	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,03
Yaş					
29 Yaş ve Altı	0,38	•PİOÖ Genel Duygular	0,40	•PİOÖ Genel Duygular	0,02
30-39 Yaş	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,00
40 Yaş ve Üzeri	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,04
Çalışma Durumu					
Çalışan	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Çalışmayan	0,49	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,52	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,04
Gelir Durumu					
Düşük	-	-	-	-	-
Orta	0,46	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Yüksek	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,02
Eğitim Durumu					
Ortaokul ve Altı	0,54	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,60	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,06
Lise	0,50	•PİOÖ Genel Duygular	0,53	•PİOÖ Genel Duygular	0,03

		•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet		•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	
Üniversite	0,51	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,53	•Evlenmeden Önce Görüşme Süresi •Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Evlenme Şekli					
İsteyerek	0,49	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
İstemeyerek	-		-		-
Çocuk Sayısı					
0 Çocuk	0,32	•PİOÖ Genel Duygular	0,33	•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
1 Çocuk	0,55	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,55	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,00
2 Çocuk	0,51	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
3 ve Üzeri Çocuk	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,60	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Evlenmeden Önce Görüşme Süresi	0,10
Psikolojik Destek Alma Durumu					
Alanlar	0,46	•PİOÖ Genel Duygular	0,49	•PİOÖ Genel Duygular	0,03
Almayanlar	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Evde Yaşayan Kişi Sayısı					
2 Kişi	-		-		-
3 Kişi	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,02
4 Kişi	0,57	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,59	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,02
5 ve Üzeri Kişi	0,57	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,58	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01

Evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin farklı sosyo-demografik gruplarda evlilik doyumunu açıklama oranını %1 ile %10 arasında oranda atırdığı, sadece çocuklu ve 30-39 yaş gruplarında hiç etki etmediği belirlenmiştir. Çalışma grubunun bütününde ise bu oran %1 olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Evlilik, kişilerin yaşam döngüsünde önemli evrelerden biri olarak birçok değişken ile ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı evlilik doyumuna etkisi bağlamında çiftlerin evlenmeden önce beraber geçirdikleri ve evlilik süresinin ne derece önemli olduğunu anlamaya çalışmaktır. Bu doğrultuda evlilik doyumu ile ilişkili olduğu düşünülen depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş değişkenleri çalışma kapsamında ele alınmış, bu değişkenler arası ilişkileri, evlilik süresi ve evlilik öncesi tanışma süresinin nasıl etkilediğinin incelenmesi planlanmıştır.

Öncelikle çalışmada, evlilik doyumu ile mutluluk, depresyon, psikolojik iyi oluş, evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin ilişkili olacağı düşünülmüş, mutluluk ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, mutluluğun artması ile evlilik doyumunun artacağı yönündeki çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Hagedoorn, Van Yperen, Coyne, Van Jaarsveld, Ranchor, Van Sonderen ve Sanderman, 2006; Yıldız ve Baytemir, 2016). Mutluluğunun evliliğin ilk yıllarında düşüş yaşadığı ve bu durumun ilerleyen yıllarda devam ettiği, evli kalma süresinin artmasıyla mutluluğun artmadığı, ya sürekli düşüş yaşadığı ya da mutluluk düzeyinin azalarak bir süre sonra sabit kaldığı belirtilmiştir (van Laningham, Johnson ve Amato, 2001). Bu çalışmada gözlemlendiği şekliyle mutluluk ve depresyon arasında ise negatif yönlü bir ilişki vardır ve kişilerin depresif belirtilere sahip olma düzeyi düştükçe mutluluk düzeyleri artmaktadır (Bahrami, Rajaeepour, Rizi ve Nematollahi, 2011; Cheng ve Furnham, 2003). Bu çalışmada depresyon ve evlilik doyumu arasında zayıf ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Önceki çalışmalar da bu sonucu doğrular niteliktedir (Dimitrovsky, Shiff ve Zanany, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009). Bu çalışmada ayrıca depresyon ve evlilik süresi arasında pozitif ve çok zayıf ($r=0,13$) bir ilişki olduğu görülmüştür. Evlilikte ortaya çıkabilecek sorunların geçen zamana bağlı olarak depresyon riskini arttırabileceği belirtilmektedir (Manju, 2016). Evlilikte geçen süreye bağlı olarak artan sorumlulukların ve farklı ihtiyaçların ortaya çıkması da bu sonucun nedeni olarak gösterilebilir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin tüm faktörleri ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ölçek için düşük puan yüksek iyi oluşu ifade ettiği düşünüldüğünde, evli kişilerin evlilik memnuniyetlerinin artmasıyla psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığı anlaşılmaktadır. Önceki çalışma sonuçları da benzer doğrultudadır (Akdağ ve Çankaya, 2015; Kim ve McKenry, 2002; Ren, 1997).

Tüm grupta, evlilik doyumu düzeyinin yordanması için yapılan regresyon analizi sonucunda, ele alınan değişkenlerin evlilik doyumu düzeyinin %49'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Bu değişkenlerden, Oxford Mutluluk Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği faktörlerinden Genel Duygular faktörü ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet faktörünün anlamlı bir şekilde

modelde yer aldığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlardan mutluluğun ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumunun önemli yordayıcıları olduğu anlaşılmaktadır. Evlilik ilişkisinde çiftlerin evliliklerinden beklentilerinin karşılanıyor olmasının mutluluk üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, ilişkinin sağlıklı devam etmesinin kişileri mutlu edeceği ve bu durumun evlilik doyumunu arttıracakı belirtilmektedir (Carr, Freedman, Cornman ve Schwarz, 2014; Sepehrian-Azar, Mohammadi, Badalpoor ve Norozzadeh, 2016). Psikolojik iyi oluş, var olmanın getirdiği olumsuzluklar ve/veya zorluklarla başarılı bir şekilde baş etmek ve nitelikli ilişkiler kurmak gibi yetenekleri kapsamaktadır. Bu açıdan evlilik doyumu ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Akdağ ve Çankaya, 2015; Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Dolayısıyla Oxford Mutluluk Ölçeği genel toplam puanının ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği faktörlerinden Genel Duygular faktörü ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet faktörünün, diğer ölçeklere oranla evlilik doyumunu daha yüksek oranda açıklaması, değişkenler arası ilişkiler açısından beklenen yöndedir. Ayrıca evlilikte yaşanan problemlerin depresyona yol açabileceği ve depresif belirtilerin evlilik doyumunu olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003). Oysa yapılan regresyon analizleri sonucunda, depresyon ölçeği toplam puanı, evlilik doyumununun yordanmasında anlamlı olarak modelde yer almamaktadır. Analize, çiftlerin evlenmeden önce görüşme süreleri ve evlilik süreleri de dahil edildiğinde, evlilik doyumu düzeylerinin açıklanma oranının %50 olduğu görülmektedir. Tüm grup için yapılan karşılaştırmada iki oran arasında %1'lik farklılık görülmektedir. Bu farklılık sadece kadın grubu alındığında yine %1, sadece erkek grubu alındığında ise %3'dür. Önceki çalışmalarda evlilik süresi ve evlilik doyumu arasındaki ilişki için farklı sonuçlar sunulmaktadır. Bazı çalışmalarda evlilik süresi kısa olan çiftlerin evlilik doyumlarının daha az olduğu, bazı çalışmalarda daha kısa süreli evli olan çiftlerin daha yüksek düzeyde evlilik memnuniyetine sahip olduğu, bazı çalışmalarda ise evlilik süresi ile evlilik memnuniyeti arasında bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir (Abe ve Oshio, 2018; Batık ve Kalkan, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2013; Johnson, Zabriskie ve Hill, 2006). Bu çalışmada evlenmeden önce görüşme süresi ve evli kalma süresinin, evlilik doyumunu yordamada istatistiksel önem düzeyinde denekleme giren değişkenler olmadığı görülmektedir. Ancak evlilik doyumunun yordanmasında küçük düzeyde olsa da etkili oldukları anlaşılmaktadır. Bu ilişkilerin özellikle cinsiyet grupları gibi farklı gruplarda farklı düzeylerde etkili oldukları görülmektedir.

Evlilik süresi ve evlilik öncesi görüşme süresi çiftlerin çalışmanın yapıldığı kesitsel dönem öncesinde birlikte geçirdikleri, bir anlamda birbirlerini tanıma süresini yansıtmaktadır. Bu nedenle bu iki değişken birlikte alınmıştır. Bu şekilde düşünüldüğünde yukarıda farklı cinsiyet grupları için sunulduğu gibi diğer sosyo-demografik grupların her birinde bu iki değişkenin alınmadan ve alınarak evlilik doyumunun çoklu doğrusal regresyonla yordanması işlemlerinin yürütülmesi ile ortaya çıkan farklılıklar görülmektedir. Sonuçlar detaylı olarak incelendiğinde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin farklı sosyo-demografik grupları farklı düzeyde etkilediği anlaşılmaktadır. Evlilik doyumunu yordayan değişkenlerin neler olduğu (Tablo 2) dışarda tutulmak koşuluyla evlilik doyumu yordama işlemi evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin en büyük katkısı (%10), çocuk sayısı 3 ve daha fazla olan çiftlerde gösterdiği görülmüştür. Bunu %6 oranı ile uygulamanın yapıldığı çiftin eğitim durumunun (eşlerden diğerinin eğitim durumu bu noktada bilinmemektedir)

orta okul ve altı olan grup, %4 ile yaşı 40 ve üzeri olan grup ile bir işte çalışmayan gruplar izlemiştir. Benzer şekilde evlilik doyumunu yordama işleminde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin, eğitim durumu lise olan ve herhangi bir nedenle psikolojik destek alan grupta %3, gelir durumu yüksek olan grupta, 29 yaş ve altı grupta, evde yaşayan kişi sayısı üç kişi olan grupta, evde yaşayan kişi sayısı dört kişi olan grupta %2, bir işte çalışan grupta, gelir durumu orta düzey olan grupta, eğitim düzeyi üniversite mezunu olan grupta, eşiyile isteyerek evlenen grupta, çocuğu olmayan grupta, iki çocuğu olan grupta, herhangi bir nedenle psikolojik destek almayan grupta, evde yaşayan kişi sayısı beş ve üzeri sayıda kişi olan grupta %1 etki etiği belirlenmiştir. 30-39 Arası yaş grubu ile bir çocuğu olan grupta evlilik doyumunu yordama işleminde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin etkili olmadığı ve elde edilen varyans açıklama oranlarını etkilemedikleri görülmüştür. Bu sonuçların dışında gelir durumu düşük olan grupta, eşiyile istemeyerek evlenen grupta ve evde yaşayan kişi sayısı iki olan yani çiftlerden başka evde yaşayanın olmadığı grupta ise ele alınan değişkenlerin evlilik doyumunu istatistiksel önem düzeyinde yordamadıkları görülmüştür.

SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın önemli sınırlılıklarından birini çiftlerden sadece birinin çalışmaya dahil edilmiş olması oluşturmaktadır. Çiftlerde her iki bireyde çalışmaya dahil edilmiş olsaydı elde edilen sonuçlar çapraz karşılaştırma yoluyla kontrol edilebilecekti. Bu belirtilen sınırlılık aynı zamanda yöntemsel olarak yeni bir çalışma model önerisi niteliğindedir. Çalışmada gözlenen diğer bir sınırlılık ise evlilik doyumunu yordamak için alınan değişken sayısının çok az olmasıdır. Çok daha fazla psikolojik olgunun çalışmaya dahil edilebilmesi değişkenler arası ilişkileri görme açısından daha fazla bilgi sağlayacaktır. Bu sınırlılık da aynı zamanda diğer bir çalışma önerisi niteliğindedir. Ancak bu noktada bu çalışmada yer verilmeyen ve evlilik doyumunu yordama için alınabilecek diğer olası değişkenlerin neler olduğunun belirlenmesi için ilgili literatürün gözden geçirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada izlenen yöntem ve elde edilen sonuçlar dikkate alındığında evlilik doyumunda evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin farklı sosyo-demografik grupları farklı şekilde etkilediği açıkça anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle evlilik doyumunu farklı sosyo-demografik gruplarda farklı düzeyde etkilenmektedir. Bu doğrultuda diğer bir çalışma önerisi niteliğindeki değerlendirme de evlilik doyumunun incelendiği araştırmalarda farklı sosyo demografik grupların “özelliklerinin” dikkate alınması gerektiği hatta bu grupların ayrı ayrı incelenmesi gerektiğidir.

KAYNAKÇA

- Abe, S. ve Oshio, A. (2018). Does marital duration moderate (dis) similarity effects of personality on marital satisfaction?. *SAGE Open*, 8(2), 1-7.
- Akdağ, F. ve Çankaya, Z. (2015). Evli bireylerde psikolojik iyi oluşun yordanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 646-662.

- Azeez, A. (2013). Employed women and marital satisfaction: A study among female nurse. *International Journal of Management and Social Sciences Research*, 2(11), 17-22.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Buluş, M. ve Bağcı, B. (2016). Evlilik doyumu: Aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 136-152.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çelik, E. (2013). Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 249-261.
- Çelik, M. ve İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Davila, J., Karney, B. R., Hall, T. W. ve Bradbury, T. N. (2003). Depressive symptoms and marital satisfaction: Within-subject associations and the moderating effects of gender and neuroticism. *Journal of Family Psychology*, 17(4), 557-570.
- DeLongis, A., Capreol, M., Holtzman, S., O'Brien, T. ve Campbell, J. (2004). Social support and social strain among husbands and wives: A multilevel analysis. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 470-479.
- Dimitrovsky, L., Shiff, R. ve Zanany, I. (2002). Dimensions of depression and perfectionism in pregnant and nonpregnant women: Their levels and interrelationships and their relationship to marital satisfaction. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 136(6), 631-646.
- Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2012). Oxford Mutluluk Ölçeği Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin üniversite öğrencilerinde incelenmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 25(4), 297-304.
- Eggleston, E., Wong, E. L., Hardee, K., Irwanto., Poerwandari, K. ve Severy, L. J. (2001). Measuring Women's Psychological Well-Being in Indonesia. *Women and Health*, 32(4), 17-32.
- Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, 15(4), 226-23.
- Framo, J. L. (1996). A personal retrospective of the family therapy field: Then and now. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22(3), 289-316.
- Hayli, R. G., Durmuş, E. ve Kış, A. (2017). Evlilik doyumunun cinsiyet açısından incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 3328-3342.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. ve Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432-446.

- Hills, P. ve Argyl, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: A compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33(7), 1073-1082.
- Hünler, O. ve S., Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Jones, H. A., Zabriskie, R. B. ve Hill, B. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Marriage and Family Review*, 40(1), 69-89.
- Jose, O. ve Alfons, V. (2007). Do demographics affect marital satisfaction?. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 33(1), 73-85.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022.
- Kim, H. K. ve Mckenry, P. C. (2002). The relationship between marriage and psychological well-being: a longitudinal analysis. *Journal of Family Issues*, 23(8), 885-911.
- Manju. (2016). Marital adjustment and depression. *International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 44-51.
- Özdel, L., Bostancı, M., Özdel, O. ve Oğuzhanoglu, N. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 155-161.
- Özmete, E. (2016). Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 78, 361-391.
- Proulx, C. M., Helms, H. M. ve Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: a meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 576-593.
- Pruchno, R., Genderson, M. ve Cartwright, F. P. (2009). Depressive symptoms and marital satisfaction in the context of chronic disease: A longitudinal dyadic analysis. *Journal of Family Psychology*, 23(4), 573-584.
- Radloff, L. S. (1977). The CES-D scale a self-report depression scale for research in the general population. *Applied Psychological Measurement*, 1(3), 385-401.
- Rebello, K., Silva Jr., M. D. ve Brito, R. C. S. (2014). Fundamental factors in marital satisfaction: An assessment of Brazilian couples. *Psychology*, 5(7), 777-784.
- Ren, X. S. (1997). Marital status and quality of relationships: the impact on health perception. *Social Science and Medicine*, 44(2), 241-249.
- Shakeriana, A., Nazari, A. M., Masoomi, M., Ebrahimi, P. ve Danai, S. (2014). Inspecting the relationship between sexual satisfaction and marital problems of divorce-asking women in Sanandaj city family courts. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 327-333.
- Stevens, D., Kiger, G. ve Riley, P. J. (2001). Working hard and hardly working: Domestic labor and marital satisfaction among dual-earner couples. *Journal of Marriage and the Family*, 63(2), 514-526.

- Tatar, A. ve Saltukoğlu, G. (2010). The Adaptation of CES-Depression Scale to Turkish by confirmatory factor analysis and item response theory and examination of psychometric characteristics. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 20(3), 213-227.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Trudel, G. (2002). Sexual and marital life: results of a survey. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 28(3), 229-249.
- Twenge, J. M., Camp, W. K. ve Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65 (2), 574-583.
- Van Laningham, J., Johnson, D. R. ve Amato, P. (2001). Marital happiness, marital duration, and the U-shaped curve: evidence from a five-wave panel study. *Social Forces*, 79(4), 1313-1341.
- Yıldız, M. A. ve Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80.
- Yıldız, M. A. ve Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242.
- Zainah, A. Z., Nasir, R., Hashim, R. S. ve Yusof, N. M. (2012). Effects of demographic variables on marital satisfaction. *Asian Social Science*, 8(9), 46-49.
- Zhang, Z. ve Hayward, M. D. (2006). Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.

Dr. Öğretim Üyesi
Meryem VURAL BATIK
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Samsun, Türkiye
meryem.vural@omu.edu.tr

<http://orcid.org/0000-0002-7836-7289>

Araştırma Makalesi

Geliş/Received : 01.11.2019

Kabul/Accepted : 07.02.2020

Research Paper

The Effect of Field Practice Course on Respect of Differences Level of Psychological Counselor Candidates

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the effect of the practices in Field Practice course which psychological counselor candidates took on final semester of undergraduate education on their respect of difference level and a mixed research model was employed in this study. The one-group pretest-posttest model which is a type of quasi-experimental designs was used in the quantitative dimension of the study and the experimental group was composed of 40 psychological counselor candidates. The Respect of Difference Scale and a Form of Opinions about Field Practice were used to collect the data. A paired sample t-test was used to evaluate the mean difference between the pretest which was applied before taking the Field Practice course and posttest which was applied after taking the Field Practice course mean respect of difference scores of participants. Results indicated that respect of difference levels of psychological counselor candidates significantly increased after taking the course. According to the findings obtained from the opinions of the participants, it was found that the number of types of diversity and the number of diversity-oriented activities are limited at schools with no counselor and schools from low socio economic areas.

Keywords: Respect of difference, field practice, multicultural counseling, psychological counselor, diversity

Psikolojik Danışman Adaylarının Farklılıklara Saygı Düzeylerine

Alan Çalışmasının Etkisi

ÖZET

Bu çalışmada psikolojik danışman adaylarının lisans eğitimlerinin son döneminde aldıkları Alan Çalışması dersi kapsamında yaptıkları uygulamaların farklılıklara saygı düzeylerine etkisi incelenmiştir. Karma araştırma modeliyle yürütülen araştırmanın nicel boyutunda yarı deneysel desenlerden tek grup ön test–son test modeli kullanılmış ve 40 psikolojik danışman adayı araştırmanın deney grubunu oluşturmuştur. Araştırmada Farklılıklara Saygı Ölçeği ve Alan Çalışması Görüş Formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Psikolojik danışman adaylarının farklılıklara saygı düzeylerinin “Alan Çalışması” dersi öncesi ve sonrasında farklılaşmış olduğunu belirlemek için “İlişkili Örneklemeler için t testi” uygulanmış ve PDR son sınıf öğrencilerinin Alan Çalışması sonrasında farklılıklara saygı düzeylerinin anlamlı ölçüde arttığı ortaya konmuştur. Alan Çalışması dersi kapsamında yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi almaya yönelik yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler ise betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Psikolojik danışman adaylarının görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, psikolojik danışmanı olmayan ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda alan çalışmasının yürütülmesi nedeniyle karşılaştıkları farklılık türlerinin az olduğu ve farklılıklara saygıya yönelik çalışmaların sınırlı kaldığı görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik lisans eğitimi müfredatına ve uygulamalı derslere yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farklılıklara saygı, alan çalışması, çok kültürlü danışma, psikolojik danışman, çeşitlilik.

INTRODUCTION

Today, individual differences in educational environments and attitudes of educators' toward these differences have become a current issue. Students are different in terms of their strengths, weaknesses, interests, development and life circumstances. The differences between the students are now considered as richness, not as threats to integrity. Individual differences should be taken into consideration in order to enable all students to live in harmony, to provide them with a better learning environment and to support their personal development.

Differences involve several constructs such as age, gender, demographic structure, ethnic or geographic background, identity, educational status, family status, experiences, beliefs, values, political perspective, work experience, physical competence, personality and lifestyle (Foxman & Easterling, 1999). These differences are classified as information based differences, social category differences and value differences. Information-based differences such as educational status and work experience are the differences based on the knowledge and perspective of individuals within the group. Social category differences include differences as race, gender, and ethnicity. Value differences are the differences that emerge when the group's goals the group's goals are different from their aims and mission (Jehn, Nortcraft & Neale, 1999). Respect of differences is not a positive or negative attitude towards an individual's actions or behaviors but rather it is accepting the differences as a natural process, not attributing them to the individual and respecting the individual differences (Güven, 2012).

Respect for differences in educational environments is no longer an option and has become a necessity. The easiest way to achieve this is to assimilate the concept of multiculturalism (Ferguson, 2008). Multiculturalism is being aware of language, religion, race, gender, age, social class, ethnicity, disability and other cultural values (APA, 2003). A multicultural life which includes this awareness requires different characteristics to live together under equal conditions (Özben, 1991). The first social environment in which individuals face these different features is the school environment (Dilmen & Oğut, 2010). The multicultural education environment offers equal educational opportunities for all students from different races, ethnicities and social groups and improves communication between different groups of students (Çirik, 2008). Various negative experiences (Rengi & Polat, 2014) and conflicts (Özmen & Akuzum, 2010) may arise due to these differences in the school environment where teachers and students with different cultural backgrounds interact. Therefore, it is important to develop a multicultural understanding in which differences are taken into consideration in educational environments and the most important task falls to the teacher to develop this understanding (Polat, 2009). Because teachers' being sensitive and respectful to differences in the classroom is an effective way of solving conflicts and preventing potential problems (Rengi & Polat, 2014). In addition, teachers' accepting and respecting attitudes towards students with differences may be a role model for peers.

The perceptions and attitudes of school counselors (as well as teachers) towards the students with different ethnic backgrounds, language, religion, sexual orientation, and cultural characteristics

affect the students' school life and social quality of life (Vural-Batik, 2019). Psychological counselors' sensitivity to differences, acceptance and understanding different students as they are and support to these students have a positive impact on the presence of students in the classroom. In addition, the American Counseling Association (ACA, 2014) ethical principles require that psychological counselors should be aware of different groups and should be sensitive to their needs. In this context, respect of differences level of psychological counselors should be high in order to provide effective psychological counseling services to students with different characteristics and be a role model for their peers.

Multicultural counseling which points out the necessity that psychological counselors should be sensitive to the different characteristics of individuals and should use techniques that are suitable to client's cultural background in the counseling process, also makes clear the importance of competencies that a counselor should have. It is questioned whether psychological counselors who are influenced by various prejudices towards cultural differences can effectively conduct the psychological counseling process. Hence, even if a psychological counselor has enough knowledge about cultural sensitivity, empathy, and unconditional acceptance, he\she may has difficulty in using this knowledge while counseling clients with different backgrounds and may be affected by their own cultural background. In order to avoid this risk, it has been proposed to gain psychological counselors competencies of multicultural counseling which includes being aware of own values and prejudices, includes understanding the worldviews of clients with different cultural backgrounds, and applying different intervention methods during the undergraduate education (Kagnici, 2013).

It is observed that multicultural counseling competencies gained through various models, including the separate course model, the integration model and the areas of concentration model. In the separate course model which is the one most commonly used, separate courses are added to a program's training curriculum to promote multicultural counseling competencies. The integration model necessitates the integration of multicultural counseling competencies into the entire body of curriculum offered by a training program and approaches multicultural context as a basic element of the training program. The areas of concentration model comprise various courses taught in the counselor education program and usually integrates an applied experience in different cultural settings (Chae, Foley & Chae, 2006). Several methods are used in courses to gain multicultural counseling competencies. Although experiential learning (Villalba & Remond, 2008), experiential play (Hosftede & Pedersen, 1999) and cultural immersion (Ridley, Mendoza & Kanitz, 1994) are effective methods, it is not possible to gain multicultural counseling competencies only through the courses. Therefore, it is stated that psychological counselor candidates should make practice and should have applied experience to gain competencies skills (Kagnici, 2013). Psychological counselor candidates practice in different settings as a part of the Field Practice course which is offered in Guidance and Psychological Counseling undergraduate program. Particularly, it is seen that psychological counseling candidates use the cultural immersion method frequently when they practice in educational settings which have students with different cultural backgrounds. Thanks to these practices, it is possible to improve respect of differences levels and multicultural counseling competency levels of psychological counselor candidates. Therefore, this study was carried out

to investigate the effect of the practices in Field Practice course which psychological counselor candidates took on the final semester of undergraduate education on their respect of difference level. In this direction, answer to the following questions were sought:

1. Does the Field Practice course have an effect on the level of respect of differences of psychological counselor candidates?
2. Do the levels of respect for differences of psychological counselor candidates differ significantly according to gender?
3. What are the opinions of the counselors about the Field Practice course?

METHOD

Research Model

This study, which examined the effect of the Field Practice course on psychological counselor candidates' respect of difference level, was conducted with mixed research design and quantitative and qualitative research methods were used in the current study. Mixed researches systematically combine the ideas of both qualitative and quantitative research to answer questions about the subject to be investigated (Buyukozturk, Kilic-Cakmak, Akgun, Karadeniz & Demirel, 2012).

“Determining the opinions of the psychological counselor candidates about the Field Practice course” constitutes the qualitative dimension of the study. Qualitative research is the type of research in which findings derive from real-world settings, obtain from participant directly and can be verbally expressed (Buyukozturk vd., 2012). This research was carried out as a case study as a type of qualitative research. The case study is an in-depth examination of a current phenomenon, event, condition, and groups (Yin, 1994).

“Examining the effect of the Field Practice course on the respect of differences level of psychological counselor candidates” constitutes the quantitative dimension of the study. Quantitative research is the type of research where primarily numerical methods are used to collect the data from a sample that represents the universe and statistical procedures are used for data analysis (Buyukozturk vd., 2012). In this regard, the one-group pretest-posttest model which is a type of quasi-experimental designs was used in this study. The quasi-experimental design is the most commonly used experimental design in educational researches, especially when it is not possible to check all variables (Cohen, Manion & Marrison, 2000).

After obtaining the approval of the ethics committee of the Ethics Committee of Social Sciences and Humanities, the Respect of Differences Scale was administered as a pretest to participating psychological counselor candidates. Then the participants took the Field Practice course for 10 weeks. The Field Practice course, which is a total of 4 credits per week, 2 hours of theoretical work and 2 hours of practical work, aims to enable students to develop a perspective on the problems they encountered and needs in the field and to develop solutions to problems and needs. In this respect, psychological counselor candidates practice in schools or other educational settings. At the end of the semester, the scale was administered again as a posttest. The independent variable of the study was the Field Practice course and the dependent variable was the level of respect for the differences measured by the Respect of Differences Scale.

Study Group

The study group consisted of 40 last year students who were studying at the Department of Guidance and Psychological Counseling of a state university and who took the Field Practice course in the spring term of the 2017-2018 academic year. The mean age of the study group was 22.3 ($S_s = .82$) and of the participants 60% ($n=24$) were female and 40% ($n=16$) were male.

Data Collection Tools

In the current study quantitative data was collected through Respect of Differences Scale and the qualitative data was collected via Field Practice Opinion Form.

The respect of differences scale (RDS). The Respect of Differences Scale (RDS) was developed by Oksuz and Guven (2012) in order to determine respect for differences levels of individuals. The scale consists of 30 items with five alternative responses. Higher scores indicate an increased level of respect for difference. The scale has three subscales (knowledge-based differences, social category differences, value differences) and these three factors accounted for 59.25 % of the total variance. The item test correlations of the scale vary between 0.30 and 0.83. The Cronbach's alpha reliability coefficient of the total scale was found as 0.94 and concurrent validity of the scale was calculated as .70. In a study conducted by Vural-Batik (2019), the Cronbach's alpha reliability coefficient was found to be .78.

Field practice opinion form. The form which was prepared by the researcher includes question to obtain information about the practices of psychological counselor candidates within the scope of Field Practice course such as type of the school, the differences between students that they met, the practices that they design and implement for these students with differences and the changes in their opinions and attitudes towards differences.

Analyze of Data

In this study, mixed research model including both quantitative and qualitative design has been used. In the analysis of quantitative data, the Kolmogorov-Smirnov (K-S) test was applied to determine whether the data were distributed normally or not. If the sample size is greater than 35, it is recommended to use the K-S test (McKillup, 2012). The results of the K-S test revealed that the p-value for the pre-test the Respect of Differences Scale scores was .20 ($p > .05$). If the p-value is greater than .05, then it can be said that the data has a normal distribution (Mertler & Vannatta, 2005). However, it is stated that the distribution is affected by the sample size in the K-S test and the K-S test should be used with descriptive methods (Sprenst & Smeeton, 2007). The calculation of the kurtosis and skewness coefficients in the distribution of data is defined as descriptive methods (Abbott, 2011). If the Kurtosis and Skewness are between -1 and +1, it is considered that the assumption of normal distribution is acceptable (Tabachnick & Fidell, 2013). In this study, the kurtosis and skewness values of the pretest scores were .764, and .104 respectively. According to these findings, it was determined that the data were normally distributed and parametric tests were used to analyze the data.

A paired sample t-test was conducted to analyze the differences between the mean respect of differences between pretest and posttest scores. The independent sample t-test was applied in order to determine whether the levels of respect of differences of participants differ according to gender. The data were analyzed by using SPSS 21.00 package program. The significance was tested at .05 level.

Qualitative data were analyzed using descriptive statistics. The data obtained from the descriptive statistics are summarized and interpreted according to the previously determined themes, and the raw data is organized in a way that is meaningful (Yildirim & Simsek, 2005). In this respect, the data obtained from the participants were summarized as thematic categories and shared with an expert and inter-encoder reliability was examined. The results of the reliability study demonstrated that all themes are reliable because the coding of each theme showed a value greater than 0.80. Miles and Huberman (1994) stated that agreements between researchers must be at least 70% according to the inter-encoder reliability calculation. The answers of the psychological counselor candidates were examined and discussed the agreements, difference and opinions and the possible conflicts by another researcher. Finally, the findings are organized and interpreted according to the themes.

FINDINGS

The results of paired sample t-test which was conducted to see whether there was a significant difference between the mean respect of differences scores of psychological counselor candidates before they took the Field Practice course and after they took the course were presented in Table 1.

Table 1. The Paired Sample T- Test Results of Psychological Counselor Candidates

RDS	n	Mean	Sd	Df	r	t	p
Pre-test	40	74.22	8.21	39	-.269	-21.471	.000*
Post-test	40	126.40	10.96				

*p<.001

As it can be seen in Table 1, it was determined that there was a significant difference between the mean pre-test and posttest respect of differences scores of psychological counselors candidates ($p<.001$). As In other words, it has been shown that the respect of differences level of participants who were senior guidance and psychological counseling students has significantly increased after they took the Field Practice course ($t(39) = -21.471, p<.001$). While the pretest mean respect of differences score of participants was 74.22 ($Sd=8.21$), the posttest mean respect of differences score was 126.40 ($Sd=10.96$). This finding indicated that the Field Practice course has an important role in increasing the respect of difference level of psychological counselor candidates.

In addition, a Cohen's d (effect size) was used as an effect size analysis and it was found as $r = .93$. If the Cohen's d value is between 0-.20 this would be considered a small effect; if it is between .21 and .50 this would be considered a moderate effect and if it is larger than .50 this would

be considered a large effect (Cohen, 1988). Therefore, the Field Practice course seems to have a large effect in changing respect of differences levels of psychological counselor candidates.

The results of independent sample t-test which was conducted to determine whether the level of respect of differences of participants differ according to their gender were presented in Table 2.

Table 2. Independent Sample T-Test Results of Posttest Respect of Difference Scores by

Gender	n	Mean	Sd	Df	t	p
Female	24	125.66	11.40	38	-.513	.611
Male	16	127.50	10.53			

As it can be seen in Table 2, the mean posttest respect of difference scores of participants didn't differ significantly according to their gender ($t(38) = -.513, p > .05$).

Opinions of Psychological Counselor Candidates about Field Practice

The frequencies and percentages of responses of psychological counselor candidates about the Field Practice were presented in Table 3.

Table 3. Opinions of Psychological Counselor Candidates About Field Practice

Questions	Responses	f	%
In which school did you make Field Practice?	Preschool (medium SES)	14	35
	Primary School (low SES)	19	47,5
	Middle School (low SES)	7	17,5
What kind of differences did you meet in school which you make Field Practice?	Socio-economic	23	57,5
	Cultural	7	17,5
	Ethnicity	6	15
	Special needs	6	15
	I didn't meet.	13	32,5
What kind of practices did you design and implement for students with differences in school which you make Field Practice?	Group counseling	8	20
	Preventing peer bullying	6	15
	Friendship education	3	7,5
	Inclusion	3	7,5
	Value education	2	5
	I didn't design.	20	50
What kind of practices has been done for students with differences in school which you make Field Practice? Did you observe?	Inclusion and adjustment	8	20
	Financial aid	2	5
	Referral to social activities	1	2,5
	Individual guidance	1	2,5
	Value education	1	2,5
	No practice has been done.	28	70

Did your opinions toward students with differences change after the Field Practice?	I became more empathetic and accepting	27	67,5
	They didn't change	13	32,5

As seen in Table 3, all of the psychological counselor candidates have made their practices in schools from low socio-economic communities. Of the participants 35% have made practices in independent preschools, 47.5% have made practices in primary school in a village and 17.5% have made practices in secondary school in a village. 32.5% of the participants stated that they did not encounter students with differences in the practices; 57,5% of them encountered students with socio-economic disadvantages, 17,5% of them encountered students with cultural differences, 15% of them encountered students with ethnic minority backgrounds and 15% of them encountered students with developmental differences. In the field practices, while 50% of the psychological counselor candidates did not design and implement any activities for students with differences, 20% of them designed a group counseling intervention, 15% of them implemented activities to prevent peer bullying, 7.5% of them developed a friendship education program, 7.5% of them provided inclusion activities and 5% of them made activities about value education. 70% of the participants reported that any studies or activities have been provided for students with differences in schools which they made practices. 20% of them reported that inclusion and adjustment programs have been implemented in schools for students with special needs, 5% of them stated that financial aid was provided for students from low socioeconomic backgrounds, 2.5% of them stated that students with differences were referred to social activities, 2.5% of them reported that individual guidance has been provided for students with differences and 2.5% of them reported that value education programs were implemented for these students. 67.5% of the psychological counselor candidates reported positive changes in their opinions towards students with differences after they took the Field Practice course. They also stated that they get more empathetic and acceptable. 32.5% of them stated that their opinions did not change because they did not provide any study or practice for students with differences.

According to the findings obtained from the opinions of the psychological counselor candidates, it was found that the number of types of diversity and the number of diversity-oriented activities are limited at schools with no counselor and schools from low socio-economic areas. In addition, psychological counselor candidates reported that schools provide activities for students with differences but studies or activities for the acceptance of students with differences.

DISCUSSION

Respect to differences which refers having respect for an individual without taking the differences into consideration and just because he/she is a human (Güven, 2012), is an important factor to support self-esteem (Laegaard, 2008). In this respect, it is important for psychological counselors to have respect for students in differences. In this study, the effect of the Field Practice course on psychological counselor candidates' respect of difference level was investigated. Results of the study indicated that the practices in Field Practice course which psychological counselor candidates

took on the final semester of undergraduate education have a significant positive impact on their respect of differences level.

When the previous studies on the respect of differences are examined, it can be seen that while some of them focused on the education of respect to differences given to students (Dilmac, Kulaksizoglu & Eksi, 2007; Ekmisoglu, 2007; Uner, 2011), the others focused on determining the opinions of teachers about cultural differences (Akar-Vural & Gomleksiz, 2010; Coban, Karaman ve Dogan, 2010; Pekdogan, 2018; Rengi & Polat, 2014; Unlu & Orten, 2013). In a study which was conducted to determine the respect for differences level of psychological counselor candidates, it was found that psychological counselor candidates have tended to exhibit the high level of respect of differences however, it was noteworthy that first graders reported a higher level of respect of differences than fourth-graders (Vural-Batik, 2019). Although it is expected that the discriminatory attitudes of the counseling will decrease during the undergraduate education period, due to the multicultural counseling competencies don't take part in undergraduate program adequately, they may perceive multiculturalism as discriminative and detrimental and may exhibit negative attitudes towards differences. Considering that the most important task in the formation of an educational environment that respects differences and reflects cultural diversity falls on the educators and school counselors (Derman-Sparks, 2010), it is important to support the level of respect of differences of the psychological counselors during the undergraduate education. It can be said that multicultural psychological counseling competencies should be gained in order to improve respect of differences.

The competencies of multicultural counseling are formed in a combination of awareness, knowledge, and skills. In this regard, counselors need to be aware of their own cultural assumptions, have knowledge of cultural diversity and acquire culturally sensitive intervention skills (Sue & Sue, 2013). If psychological counselors are focused on acquiring knowledge and skills without gaining sufficient awareness, they may experience difficulties in helping a client with different characteristics (Yoon, Jérémie-Brink & Kathleen- Kordesh, 2014), and they may have difficulties in applying skills such as skills such as unconditional acceptance, respect, and empathy which they acquired during the undergraduate program. For this reason, it is important that multicultural counseling competencies should take place in psychological counseling training (Kagnici, 2013) and there are many studies that proved that various courses including multicultural counseling skills in undergraduate education are effective in gaining knowledge and skills that may be helpful for psychological counselor candidates to work with clients from different communities (Bemak & Chung, 2004; Cates, Schaeffe, Smaby, Maddux & LeBeauf, 2007; Cornelius-White, 2005; Estrada & Rigali-Oiler, 2016; Kagnici, 2011, 2014; McCreary & Walker, 2001).

The results of the current study indicated that the respect of difference level of psychological counselor candidates significantly increased after the Field Practice course which they took on the final semester of undergraduate education. Within the scope of the Field Practice course, it can be said that multicultural counseling competencies have been tried to gain through the areas of concentration model and cultural immersion method is used in the course. According to Canfield, Low and Hovestadt (2011), cultural immersion method enables psychological counselor candidates to

spend some time together with people with different cultural characteristics, have the opportunity to understand them, develop understanding, respect and empathy. In this context, it is thought that in this research cultural immersion is the most important factor in increasing the level of respect of differences of participants. However, opinions of the psychological counselor candidates showed that the number of types of diversity and the number of diversity-oriented activities are limited at schools with no counselor and schools from low socio-economic areas. In addition, psychological counselor candidates reported that schools provide activities for students with differences but studies or activities for the acceptance of students with differences. It is noteworthy that although approximately one-third of the participants stated that they did not encounter students with differences in their practices, they did not design and implement any activities for students with differences and their opinions did not change, their respect of difference level has been increased. For this reason, some arrangements can be made to improve respect for differences.

CONCLUSION AND SUGGESTIONS

In order to increase the level of respect for the differences that are thought to affect the professional competencies of the counselors significantly, it is recommended that the multicultural psychological counseling competencies should take part in various courses in undergraduate education to raise the awareness, knowledge, and skills related to the differences. In addition, it can be suggested to provide psychological counselor candidates the opportunity to practice in the environments where there are individuals with cultural differences, to choose the schools in Field Practice course where students with differences enroll, to guide the counselors to use their multicultural counseling competencies and to provide them adequate supervision.

In this study, only the experimental group was formed due to the fact that all of the fourth graders took the Field Practice course. Lack of control group is one of the limitations of this study. Another limitation of the research is that this sample was composed of participants who were all counseling students in a state university. Further studies can be conducted in larger cities which have more cultural diversity and with a more heterogeneous group. The effect of the courses which include multicultural counseling practices on the respect of difference level of psychological counselor candidates may be examined. In addition, the level of respect for differences of psychological counselors working in the field can be investigated, intervention programs can be developed and the effect of these programs can be examined.

REFERENCES

- Abbott, M. L. (2011). *Understanding educational statistics using: Microsoft Excel and SPSS*. United States: John Wiley & Sons, Inc.
- ACA (2014). American Counseling Association Code of Ethics. Stevenson Avenue Alexandria, VA.
- Akar-Vural, R., & Gomleksiz, M. (2010). Us and others: A study on prospective classroom teachers' discriminatory attitudes. *Eurasian Journal of Educational Research*, 38, 216-233.
- APA, (2003). Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational

change for psychologists. *American Psychological Association*, 58(5), 377-402.

- Bemak, F., & Chung, R. C. (2004). Teaching multicultural group counseling: Perspectives for a New Era. *The Journal for Specialists in Group Work*, 29(1), 31-41. Doi: 10.1080/01933920490275349
- Buyukozturk, S., Kilic-Cakmak, E., Akgun, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri [Scientific research methods]* (13th ed.). Ankara: Pegem Pbc.
- Canfield, B. S., Low, L., & Hovenstadt, A. (2009). Cultural immersion as a learning method for expanding intercultural competencies. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 17(4), 318-322.
- Cates, J. T., Schaeffe, S. E., Smaby, M. H., Maddux, C. D., & LeBeauf, I. (2007). Comparing multicultural with general counseling knowledge and skill competency for students who completed counselor training. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 36, 26-39.
- Chae, M., Foley, P. F., & Chae, S. Y. (2006). Multicultural competence and training: An ethical responsibility. *Counseling and Psychology Journal*, 3, 71-80.
- Cirik, I. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları [Multicultural education and its reflections]. *Hacettepe University Journal of Education*, 34, 27-40.
- Coban, A. A., Karaman, N. G., & Dogan, T. (2010). Öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara yönelik bakış açılarının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi [Investigation of preservice teachers' perspectives on cultural diversity in terms of various demographic variables]. *Abant İzzet Baysal University Journal of Education Faculty*, 10(1), 125-131.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2th ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5th ed.). London: Routledge Falmer.
- Cornelius-White, J. H. D. (2005). Teaching person-centered multicultural counseling: Collaborative endeavors to transcend resistance and increase awareness. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 44, 225-239.
- Derman-Sparks, L. (2010). *Anti-bias curriculum: Tools for empowering young children* (2th ed.). Washington D.C.: National Association For The Education of Young Children.
- Dilmac, B., Kulaksizoglu, A., & Eksi, H. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması [An examination of the humane values education program on a group of science high school students]. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 7(3), 1221-1261.
- Dilmen, N., E., & Ogut, S. (2010). Sosyalleşmenin yeni yüzü: Sosyal paylaşım ağları [New face of socialization: Social networks]. *International Conference of New Media And Interactivity*, April 28-30, Istanbul .
- Ekmişoğlu, M. (2007). *Erken çocukluk döneminde farklılıklara saygı eğitimi kavramı bakımında öğretmen görüşlerinin incelenmesi ve Farklılıklara Saygı Ölçeği'nin geçerlik güvenirlik çalışması [Examining*

teachers' views about respect for diversities at early childhood period and study of validity and reliability of the scale of respect for diversities] (Unpublished master's thesis). Onsekiz Mart University, Canakkale, Turkey.

- Estrada, F., & Rigali-Oiler, M. (2016). Interest in the teaching alliance and its associations with multicultural counseling education among a sample of students in the United States. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 38, 204–217. Doi 10.1007/s10447-016-9266-7
- Ferguson, L. (2008). Çok Kültürlülüğe Giriş [*Future Worlds Center*]. In Y. Laouris (Ed.). Lefkosa: Cyprus.
- Foxman, E., & Easterling, D. (1999). The representation of diversity in marketing principles texts: An exploratory analysis. *Journal of Education for Business*, 74(4), 285- 288.
- Güven, E. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının farklılıklara saygı düzeyleri ile özerklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Investigation of the relationship between respect of differences and autonomy levels of pre-service primary school teachers] (Unpublished master's thesis). Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey.
- Hofstede, G. J., & Pedersen, P. (1999). Synthetic cultures: Intercultural learning through simulation games. *Simulation & Gaming*, 30, 415-440.
- Jehn, K. A., Northcraft, G. B., & Neale, M. A. (1999). Why differences make a difference: A field study of diversity, conflict, and performance in workgroups. *Administrative Science Quarterly*, 44(4), 741-763.
- Kagnici, D. Y. (2011). Teaching multicultural counseling: An example from a Turkish counseling undergraduate program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 44, 118-128.
- Kagnici, D. Y. (2013). Çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarına yerleştirilmesi [Accommodating multicultural counseling training in the guidance and counseling undergraduate programs]. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(40), 222-231.
- Kagnici, D. Y. (2014). Reflections of a multicultural counseling course: A qualitative study with counseling students and counselors. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(1), 53-62. Doi:10.12738/estp.2014.1.1965
- Laegaard, S. (2008). *What does respect of differences mean, centre for the study of equality and multiculturalism*. Department of Media, Cognition and Communication, University of Copenhagen: 1-25.
- McCreary, M. L., & Walker, T. D. (2011). Teaching multicultural counseling prepracticum. *Teaching of Psychology*, 28(3), 195-198.
- McKillup, S. (2012). *Statistics explained: An introductory guide for life scientists* (2th ed.). United States: Cambridge University Press.
- Mertler, C. A., & Vannatta, R. A. (2005). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation* (3th ed.). United States: Pyrczak Publishing.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2th ed.).

Thousand Oaks, CA: Sage.

- Oksuz, Y., & Guven, E. (2012). Farklılıklara Saygı Ölçeği (FSÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması [The respect of differences scale: Study of reliability and validity]. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(5), 457-473.
- Ozben, S. (1991). *Yurt dışından dönen işçi çocuklarının uyum problemlerinin okul başarılarına etkisi ve Türkiye'de yetişen öğrencilerle karşılaştırılması* [The effect of the adaptation problems on the academic achievement of the children of the Turkish workers returning from abroad compared with the ones brought up in Turkey] (Unpublished doctoral dissertation). Dokuz Eylül University, Izmir, Turkey.
- Ozmen, F., & Akuzum, C. (2010). Okulların kültürel yapısı içinde çatışmalara bakış açısı ve çatışma çözümünde okul yöneticilerinin liderlik davranışları [The attitudes towards conflict in the cultural orientation of schools and leadership behaviors of principals in the management of interpersonal conflicts]. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* [Journal of Social Sciences and Humanities], 2(2), 65-75.
- Pekdogan, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin farklılıklara saygı eğitimi konusundaki görüşlerinin incelenmesi [Examination of preschool teachers views on respect for diversity education]. *Electronic Journal of Social Sciences*, 17(65), 90-102.
- Polat, S. (2009). Öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik kişilik özellikleri [Probationary teachers' level of inclination to multi-cultural education]. *International Online Journal of Educational Sciences*, 1 (1), 154-164.
- Rengi, O., & Polat, S. (2014). Sınıf öğretmenlerinin kültürel farklılık algıları ve kültürlerarası duyarlılıkları [Primary teachers' perception of cultural diversity and intercultural sensitivity]. *Journal of World of Turks*, 6(3), 135-156.
- Ridley, G. R., Mendoza, D. W., & Kanitz, B. E. (1994). Multicultural training: Reexamination, operationalization, and integration. *Counseling Psychologist*, 22, 227-289.
- Sprent, P., & Smeeton, N. C. (2007). *Applied nonparametric statistical methods* (4th ed.). United States: CRC Press.
- Sue, D. W., & Sue, D. (2013). *Counseling the culturally diverse: Theory and practice* (6th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Uner, E. (2011). *Okul öncesi eğitim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi* [Evaluation of 36-72 months old childrens acquisition of respect to dissimilarity education in the preschool education programme, in accordance with opinion standpoints of teachers] (Unpublished doctoral dissertation). Erciyes University, Kayseri, Turkey.
- Unlu, I., & Orten, H. (2013). Öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime yönelik algılarının incelenmesi [Investigation The perception of teacher candidates about multiculturalism and multicultural education]. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Faculty of Education*, 21, 287-302.

- Villalba, J. A., & Redmond, R. E. (2008). Crash: Using a popular film as an experiential learning activity in a multicultural counseling course. *Counselor Education & Supervision, 47*, 264-276
- Vural-Batik, M. (2019). The predictive role of homophobia and unconditional self-acceptance on respect of differences in psychological counselor candidates. *International Journal of Educational Methodology, 5*(1), 59-70.
- Yildirim, A., & Simsek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in the social sciences]* (2th ed.). Ankara: Seckin Pbc.
- Yin, R. Y. (1994). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks: Sage Pbc.
- Yoon, E., Jérémie-Brink, G., & Kordesh, K. (2014). Critical issues in teaching a multicultural counseling course. *International Journal for the Advancement of Counseling, 36*, 359–371. Doi:10.1007/s10447-014-9212-5